

Briselē, 1.6.2016.
COM(2016) 212 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Regulas (EU) Nr. 1025/2012 īstenošanu 2013.-2015. gadā

{SWD(2016) 126 final}

1. IEVADS

Regulas (ES) Nr. 1025/2012 par Eiropas standartizāciju (turpmāk "regula")¹ 24. panta 3. punktā ir teikts:

"Līdz 2015. gada 31. decembrim un vēlāk reizi piecos gados Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs regulas īstenošanu. Ziņojumā iekļauj 1. un 2. punktā minēto gada ziņojumu analīzi, izvērtējumu par Savienības finansēto standartizācijas darbību atbilstību, ievērojot Savienības tiesību aktu un politikas virzienu prasības, kā arī novērtējumu attiecībā uz potenciāliem jauniem pasākumiem, ar kuriem vienkāršot Eiropas standartizācijas finansēšanu un samazināt administratīvo slogu Eiropas standartizācijas organizācijām."

Šis ir ziņojums, kurā izpildītas minētajā 24. pantā noteiktās prasības.

2. EIROPAS STANDARTIZĀCIJAS SISTĒMAS DARBĪBA

Šajā ziņojumā (un pievienotajā novērtējumā) ir izvērtēta Eiropas standartizācijas sistēmas (ESS) darbība, ieskaitot regulu pēc tās stāšanās spēkā 2013. gadā, tās efektivitātes, lietderīguma, saskaņotības, aktualitātes un ES pievienotās vērtības ziņā, lai izpildītu regulas 24. panta 3. punktā noteikto pārskatīšanas klauzulu. Tajā ietilpst:

- regulas īstenošanas analīze, izmantojot ziņojumus par 2013. un 2014. gadu, ko iesniegušas Eiropas standartizācijas organizācijas (ESO) un III pielikumā uzskaitītās organizācijas;
- par Savienības līdzekļiem finansēto standartizācijas darbību atbilstības izvērtējums;
- Eiropas standartizācijas finansēšanas vienkāršošanas un administratīvā sloga samazināšanas iespēju novērtējums.

Šis izvērtējums ir saistīts ar Komisijas Normatīvās atbilstības un izpildes programmu², jo standartizācijai ir svarīga loma kā vienotā tirgus saskaņošanas līdzeklim un tā ietekmē ES ekonomikas konkurētspēju. Šis izvērtējums ir īpaši svarīgs normatīvās atbilstības jomā — tā pamatā ir pētījumi vai ziņojumi par ESS un tās procesiem, it īpaši par konkrētu ieinteresēto personu, piemēram, MVU, turpmāku iesaisti, Savienības finansējuma uzlabošanu un administratīvā sloga samazināšanu Eiropas standartizācijas organizācijām (ESO) un valstu standartizācijas iestādēm (VSI).

Tā kā regula ir stājusies spēkā nesen, tās rezultātu pilnīga izvērtēšanu nav iespējama, jo kopš 2013. gada vēl nav pagājis pilns standartizācijas darba cikls, ko pieprasījusi Komisija. Šajā ziņojumā (un ar to saistītajā Komisijas dienestu darba dokumentā) ir izvērtēts, vai ESS ir uz pareizā ceļa, lai sasniegtu likumdevēja noteiktos mērķus pēc tā veiktās standartizācijas sistēmas reformas un regulas pieņemšanas, un attiecīgos gadījumos doti ieteikumi (sk. šā ziņojuma 1. un 2. pielikumu) par to, kā uzlabot regulas īstenošanu un ESS.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1025/2012 par Eiropas standartizāciju, ar ko groza Padomes Direktīvas 89/686/EEK un 93/15/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/9/EK, 94/25/EK, 95/16/EK, 97/23/EK, 98/34/EK, 2004/22/EK, 2007/23/EK, 2009/23/EK un 2009/105/EK, un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 87/95/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1673/2006/EK, OV L 316, 14.11.2012., 12.–33. lpp.

² KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI "Normatīvās atbilstības un izpildes programma (REFIT) — pašreizējā situācija un perspektīvas", COM(2014) 0368 final, 18.6.2014.

Tajā galvenokārt izvērtēti ar ESS un regulu noteiktie procesi, un tā mērķis nav vispusīga novērtējuma sniegšana attiecībā uz plašāku standartizācijas ietekmi uz iekšējo tirgu vai ES uzņēmējdarbības konkurētspēju (sk. arī šā ziņojuma 3.2. sadaļu).

2.1. Metodika

Šī izvērtēšana ir veikta, pamatojoties uz pētījumiem un ziņojumiem, kas izstrādāti kopš 2013. gada³, piemēram, uz rezultātiem, ko deva Neatkarīgais pārskats par Eiropas standartizācijas sistēmu, kurš tika publicēts 2015. gada aprīlī pēc tā apstiprināšanas martā; Komisijas ziņojums Parlamentam un Padomei saskaņā ar regulas 25. pantu⁴, kas pieņemts 2015. gada maijā; 24. panta izpēte ar mērķi izvērtēt standartizācijas darbību un to finansēšanas atbilstību⁵, pamatojoties uz gada ziņojumiem un ziņojumu par 2015. gada 1. jūlijā notikušo Standartizācijas draugu apaļā galda tikšanos, kas bija arī Neatkarīgā pārskata apstiprināšanas pasākums. Ir ņemta vērā arī to Komisijas dienestu praktiskā pieredze, kuri regulu piemēro.

2.2. Regulas un Eiropas standartizācijas sistēmas galvenie mērķi

Regulas galvenie vispārīgie mērķi ir palielināt standartu un Eiropas standartizācijas lomu, lai uzlabotu iekšējā tirgus darbību, stimulēt izaugsmi un inovāciju un veicināt ES uzņēmumu, it īpaši MVU, konkurētspēju.

Regulas konkrētie mērķi ir:

- uzlabot ES standartizācijas pārredzamību;
- noteikt pārstrādātus noteikumus par Eiropas standartizācijas finansēšanu, tostarp MVU, sociālās jomas un sabiedrības iesaistīto personu organizācijām Eiropas līmenī;
- nodrošināt, ka MVU, sociālās jomas un sabiedrības iesaistītās personas tiek pienācīgi pārstāvētas standartizācijas procesā, it īpaši attiecībā uz standartiem, kas izstrādāti pēc Komisijas pieprasījuma;
- samazināt laiku, kas nepieciešams Komisijas pieprasītā standartizācijas procesa īstenošanai;
- ļaut dalībvalstīm atsaukties uz IKT tehniskajām specifikācijām, kas izstrādātas publiskajā iepirkumā ārpus ESS.

Paziņojumā COM(2011) 311 ir noteikti Eiropas standartizācijas sistēmas (ESS) vadošie principi, kas izteikti kā pieci stratēģiskie mērķi:

- Eiropas standartiem ir jābūt ātri pieejamiem;
- Eiropas standarti ir jaudīgi stratēģiski uzņēmējdarbības instrumenti, kas uzlabo uzņēmumu konkurētspēju;
- Eiropas standartiem ir jāpielāgojas augošajam pieprasījumam, jo tie ir Eiropas politikas un tiesību aktu izstrādes palīginstruments;

³ Visi saistītie pētījumi/ziņojumi ir pieejami šajā saitē: http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/notification-system/index_en.htm.

⁴ COM(2015) 198 *final*.

⁵ Pētījums par Regulas Nr. 1025/2012 (24. panta) īstenošanu, EY (2015. gads).

- Eiropas standarti ietekmēs arvien plašākas Eiropas sabiedrības grupas, tāpēc Eiropas standartizācijas sistēmai ir jāklūst pēc iespējas iekļaujošai;
- Eiropas standartiem ir liela nozīme, sekmējot Eiropas uzņēmējdarbības konkurētspēju pasaules tirgū.

Regula stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī. Tādēļ novērtējums aptver pirmos divus (2) tās īstenošanas gadus. Savukārt Neatkarīgajā pārskatā ir ņemta vērā ilgtermiņa perspektīva un visi pieejamie dati kopš ESO izveidošanas⁶.

3. ANALĪZE

3.1. Efektivitāte

Tālāk ir dots īss kopsavilkums par jomām, kurās regulas ieviešanas rezultātā ir veicināta efektivitāte un kuras varētu liecināt, ka ESS uzlabošanas jomā ir panākts progress.

- Pārredzamība

Darbību pārredzamību, piederību un kvalitāti veicina līdz šim izmantotie Komisijas standartizācijas pasākumi un Savienības gada darba programma (SGDP), kas ir ar regulu ieviests jauninājums.

Ir panākts progress Eiropas standartizācijas organizāciju (ESO) un valstu standartizācijas iestāžu (VSI) darba **pārredzamības** nodrošināšanā, jo to tīmekļa vietnēs tiek publicētas to darba programmas. ESO un VSI ir veikušas ievērojamus ieguldījumus informācijas tehnoloģiju rīku izmantošanā. Standartizācijas iestāžu darba programmu atbilstoša pārredzamība regulas 4. panta 1. punkta izpratnē ir svarīgs standartizācijas darbību iekļautības priekšnoteikums. Taču joprojām ir jāuzlabo regulas 4. panta 3. un 4. punktā definēto noteikumu īstenošana saistībā ar VSI darba programmām, proti, to skaidrības un pieejamības ziņā.

- Iekļautība

Attiecīgo ieinteresēto personu dalība standartizācijas procesā ir uzlabojusies, taču tā varētu būt vēl efektīvāka. Galvenās ieinteresētās personas apgalvo, ka MVU joprojām ir grūti iesaistīties standartizācijas procesā un/vai izmantot standartus. Tāpat tādu ieinteresēto personu organizāciju dalību, kas pārstāv patērētāju, darba ņēmēju, MVU un ekoloģiskās intereses, joprojām apgrūtina atsevišķi ierobežojumi Eiropas un pasaules līmenī, lai arī ir ieviesti uzlabojumi. Šos ierobežojumus Neatkarīgā pārskata sagatavošanas laikā un savos ziņojumos par regulas īstenošanu ir izcēlušas III pielikumā minētās organizācijas.

Eiropas līmenī 2013. un 2014. gadā tika atlasītas četras **iesaistītās organizācijas**, kurām ir tiesības saņemt Savienības finansējumu saskaņā ar regulas 16. pantu (proti, Mazās uzņēmējdarbības standartu (SBS) bezpeļņas asociācija, Eiropas Standartizācijas procesa patērētāju pārstāvības koordinācijas asociācija (ANEC), Eiropas Pilsoniskā organizācija vides interešu aizstāvībai standartizācijas procesā (ECOS) un Eiropas Arodbiedrību konfederācija (ETUC)). Tās ir uzsākušas darbības, lai pastiprinātu savu iesaisti un ieguldījumu Eiropas

⁶ Piemēram, lai analizētu standartu izstrādes laiku, tika salīdzināti dati no 2009. līdz 2013. gadam (sk. 70. lpp.)

standartizācijas procesā. Savā darbībā tās galveno vērību pievērš speciālistu apmācībai, dalībai ESO politikas un tehniskā līmenī, kā arī saziņas līdzekļu izveidei.

Valstu līmenī VSI ziņo par to, kā politikas un tehniskā līmenī piedalās pārstāvji no četrām iesaistīto personu grupām, proti, MVU, patērētāju, sociālās jomas un sabiedrību pārstāvošo ieinteresēto personu pārstāvji. No 2013. līdz 2014. gadam ir palielinājies to VSI skaits, kurās ir pārstāvēti MVU, patērētāji, kā arī sociālās jomas un sabiedrību pārstāvošās ieinteresētās personas (it īpaši Eiropas Telesakaru standartu institūtā (ETSI)). Taču, lai arī **Eiropas mērogā** politikas un tehniskā līmenī MVU šķiet pietiekami labi pārstāvēti (piem., 2014. gadā tehniskā līmenī MVU tika pārstāvēti vairāk nekā 80 % CEN un CENELEC tehnisko struktūru un ETSI darba grupu), citu iesaistīto personu grupu līdzdalība ir daudz ierobežotāka. Iemesls varētu būt tas, ka patērētājiem, kā arī sociālās jomas un sabiedrību pārstāvošajām ieinteresētajām personām ir mazāka interese par standartizācijas procesu, jo viņi nav standartu tiešie izmantotāji.

- Savlaicīgums

Komisijas noteiktais **jaunu standartu izstrādes** termiņš ir samazinājies vidēji no 5 gadiem 2009. gadā līdz 3 gadiem 2013. gadā⁷. Šāds progress ir saistīts nevis ar regulas īstenošanu, bet ar nozares vajadzībām. Komisijas un Eiropas standartizācijas organizāciju jauno partnerības pamatnolīgumu (PP) un darbības dotāciju (DD) mērķis ir vēl vairāk saīsināt standartu izstrādes laiku. Paredzams, ka standartizācijas darba paātrināšanu pēc Komisijas pieprasījuma līdz ar PP, kuros iekļauti galvenie darbības rādītāji⁸, veicinās arī SGDP ieviešana un standartizācijas pieprasījumu pieņemšanas procedūras pārskatīšana⁹ saskaņā ar regulas 10. pantu. Tas varētu izraisīt ievērojamus uzlabojumus, vienlaikus saglabājot kvalitāti un iekļautību. Kopumā tas padarītu ESO vēl pievilcīgākas, it īpaši saistībā ar specifiskiem augsto tehnoloģiju projektiem, kuros ir konkurence pasaules mērogā. Šajā nolūkā noderīga būtu arī ciešāka saikne starp pētniecības un izstrādes nozari un standartizāciju. Ir sagaidāms, ka standartizācijas rezultātu ātrāku sasniegšanu veicinās arī regulas īstenošana, pateicoties ieinteresēto personu agrākai iesaistei, lielākai vienprātībai jautājumos par standartizācijas pieprasījumu apstiprināšanu, detalizētākām prasībām pieprasītajiem Eiropas standartiem vai citiem standartizācijas dokumentiem, kā arī termiņiem, kas paredzēti pieprasītā dokumenta pieņemšanai.

Attiecībā uz regulas mijiedarbību ar citiem ES tiesību aktiem, kuros tiek izmantoti Eiropas standarti, procedūras ir iespējams pilnveidot šādu nozares tiesību aktu pārskatīšanas laikā. Piemēram, regulas par patēriņa preču drošumu (8) priekšlikuma mērķis ir saīsināt šos procesus, pielīdzinot tos (standartizācijas) regulā noteiktajiem procesiem.

- Savienības finansējums standartizācijas darbībām

Savienības finansējums ESO un III pielikumā minēto organizāciju darbībām ir robežās no 20 līdz 25 miljoniem EUR gadā. Pamatojoties uz regulu, Komisija dod ieguldījumu vidēji **35–**

⁷ Neatkarīgais pārskats par Eiropas standartizācijas sistēmu, galīgais ziņojums (2015. gads, 109. lpp.).

⁸ Tostarp par 50 % saīsināt standartu izstrādes laiku līdz 2020. gadam.

⁹ SWD(2015) 205 *final* (27.10.2015.) "Eiropas standartizācijas rokasgrāmata Savienības likumdošanas un politikas atbalstam", http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/vademecum/index_en.htm.

40 % apmērā no triju bezpeļņas ESO¹⁰ kopējiem ienākumiem (..) un **75–100 %** apmērā no III pielikumā minēto organizāciju kopējiem ienākumiem¹¹.

Speciālisti, kuri brīvprātīgi iesaistās standartizācijas darbā starptautiskā, Eiropas un valsts līmenī, parasti dara to par saviem līdzekļiem. ESO aplēses liecina, ka nozares speciālisti ik gadu tērē aptuveni 1 miljardu EUR, lai iesaistītos standartizācijas darbā un veicinātu to (t. i., aprēķinātā patērēto darba stundu kopējā vērtība, ceļošanas un izmitināšanas izmaksas u. c.). ESO un/vai III pielikumā minētās organizācijas uzskata, ka ir saskārušās ar atsevišķām grūtībām saistībā ar minēto Savienības finansējumu. Konkrēti, tās izvirzīja dažas problēmas ar Komisijas nodrošināto finansiālo atbalstu, kuras īsumā var apkopot šādi:

- starp EK un ESO noslēgto vienošanos par darbības dotācijām (DD) parakstīšanas laika noteikšana;
- Savienības finansējuma pārvaldība — ESO un III pielikumā minētās organizācijas uzskata, ka finansiālā atbalsta pieteikumu apstrāde un izvērtēšana prasa zināmas pūles. Tas attiecas arī uz tehniskajiem un finanšu pārskatiem, it īpaši attiecībā uz DD;

saistībā ar 24. panta izpēti veiktās aplēses liecina, ka ESO un III pielikumā minētajām organizācijām ir jāpieliek zināmas pūles, lai pieteiktos uz DD (piem., ir jāizstrādā gada plāns), kā arī lai ziņotu par izpildi. Savukārt ar DD saistīto administratīvo izmaksu aprēķini liecina, ka tās veido ievērojamu daļu no kopējās summas, kas saņemta no EK (aptuveni 1 % ESO gadījumā un aptuveni 2–5 % no summām, ko DD formā attiecīgi saņēmušas četras III pielikumā minētās organizācijas);

- vispārīgās ziņošanas prasības, informācijas sniegšanas pienākumi un administratīvas izmaksas saskaņā ar regulu — tiek uzskatīts, ka ar Savienības finansējumu saistītie pienākumi un ziņošanas prasību kopums, kas jāizpilda ESO un III pielikumā minētajām organizācijām, rada zināmu administratīvo slogu;

zināmas grūtības sagādā ziņošana par to, kā ESO īsteno regulas prasības, kā arī par III pielikumā minēto organizāciju veiktajām darbībām (ziņošana saskaņā ar 24. pantu);

- finansiālā atbalsta paredzamība un nepārtrauktība — PP apliecināja svarīgu soli virzībā uz finansiālā atbalsta nepārtrauktības nodrošināšanu. Tomēr ESO un III pielikumā minētajām organizācijām trūkst skaidrības par to, kādi resursi katru gadu būs pieejami konkrēto darbību īstenošanai. Tas var traucēt pienācīgi plānot darbības, kas jāveic, lai īstenotu gada darba programmu vai paveiktu konkrētu standartizācijas darbu.

Visbeidzot, ESO un/vai III pielikumā minēto organizāciju vidū valda uzskats, ka regula ir palielinājusi administratīvo slogu. Lai arī šāda sloga novērtējumā tika secināts, ka tas veido

---

¹⁰ CEN — Eiropas Standartizācijas komiteja, CENELEC — Eiropas Elektrotehnikas standartizācijas komiteja, ETSI — Eiropas Telesakaru standartu institūts.

¹¹ Mazās uzņēmējdarbības standartu (SBS) bezpeļņas asociācija — <http://sbs-sme.eu/>, Eiropas Standartizācijas procesa patērētāju pārstāvības koordinācijas asociācija — <http://www.anec.eu/anec.asp>, Eiropas Pilsoniskā organizācija vides interešu aizstāvībai standartizācijas procesā — <http://ecostandard.org/>, Eiropas Arodbiedrību konfederācija — <http://www.etuc.org/>.

samērīgu daļu no ES piešķirtā finansējuma summas, ir vērts rīkoties, lai mazinātu neefektivitātes sajūtu.

Paredzams, ka “Eiropas standartizācijas rokasgrāmata Savienības likumdošanas un politikas atbalstam” un nesenais Komisijas lēmums¹² par vienreizēju maksājumu ieviešanu saskaņā ar Standartizācijas regulas 17. panta 4. punktu uzlabos situāciju, atvieglojot piekļūšanu Savienības finansējumam un padarot šo procesu daudz prognozējamāku. Tas ir pirmais solis virzībā uz to, lai panāktu vairāk uz rezultātu balstītu pieeju, kas savlaicīgi jāizvērtē.

- Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) — tehniskās specififikācijas. IKT nozarē daudzpusējais ieinteresēto personu forums veido IKT rīcības plānu kā sadarbības instrumentu, lai savestu kopā Eiropas Komisiju un ieinteresētās personas IKT standartizācijas jomā — ES un pasaules mērogā — un lai uzlabotu to rīcības koordinēšanu un sadarbību. Tas veicina arī IKT standartizācijas procesa pārredzamību, jo tiek veidots attiecīgs darbību saraksts un tiek apkopoti katrā risināmajā tēmā iesaistīto ieinteresēto personu atzinumi un viedokļi. Jau ir pieņemtas vairākas IKT tehniskās specififikācijas, kas attiecas uz publisko iepirkumu.

Rezumējot var teikt, ka regula ir palielinājusi standartu un Eiropas standartizācijas nozīmi iekšējā tirgus darbības uzlabošanā, stimulējot izaugsmi un inovāciju un veicinot ES uzņēmumu, it īpaši MVU, konkurētspēju. Ir veiktas darbības, lai uzlabotu Komisijas standartizācijas pieprasījumu izstrādes pārredzamību, atbalstot ES tiesību aktus un politikas virzienus, un sekmētu MVU un nepietiekami pārstāvētu ieinteresēto personu dalību. Regula atvieglo arī inovatīvu IKT tehnoloģiju potenciāla izmantošanu un sekmē vienotā tirgus realizāciju.

3.2. Lietderīgums

Eiropas standartizācijas procesa devumu ES uzņēmējdarbības konkurētspējas jomā apliecina pētījumi¹³, kas valsts līmenī veikti Francijā, Vācijā un Apvienotajā Karalistē.

Tomēr pašreizējie dati neļauj veikt pilnīgu un vispusīgu ESS lietderīguma analīzi, jo to ietekmē EK atbalstītās darbības regulas jaunā regulējuma ietvaros. Ir paredzams, ka nākamajā ziņojumā, kas saskaņā ar 24. pantu ir jāsniedz 2020. gadā, būs pietiekami daudz datu, lai varētu veikt pienācīgu novērtēšanu.

Tomēr pie iepriekš teiktā būtu jāņem vērā, ka nav iespējams aptvert plašāku tādu faktoru kopumu, kas rada ekonomisko ietekmi uz ESS, neveicot daudz plašāka spektra pētījumu; Padome aicināja (2015. gada martā¹⁴) Komisiju piemērotā brīdī izvērtēt šāda uzdevuma nepieciešamību.

Lai arī ESO un III pielikumā minēto organizāciju vidū valda uzskats, ka ar regulu tām ir uzlikts lielāks administratīvais slogs (sk. 3.1. sadaļu par efektivitāti), pieejamie dati par to

---

¹² C(2015) 3697 final.

¹³ BSI (2015): *The Economic Contribution of Standards to the UK Economy*, DIN (2000): *Economic Benefits of Standardization*, 3 sējumi. Berlīne: Beuth. (atjaunināts 2011. gadā), DTI (2005): *The Empirical Economics of Standards*, DTI ECONOMICS PAPER NO.12. London and AFNOR (2009): *The Economic Impact of Standardization — Technological Change, Standards and Long-Term Growth in France*. Parīze. AFNOR (2016): *Economic Impact of Standardisation*, 2016. gada janvāris, Parīze, Francija.

¹⁴ Konkurences padome 2015. gada 2. martā “lūdz Komisiju pabeigt Neatkarīgo pārskatu un izvērtēt standartizācijas ietekmi uz ekonomiku, ņemot vērā visu pušu intereses”.

neliecina. Tomēr Komisija apsvērs iespēju veikt darbības, kas mazinātu šo neefektivitātes sajūtu.

3.3. Saskaņotība, ES pievienotā vērtība un atbilstība

Ar katru no pašreizējiem 20 000 Eiropas standartiem (galvenokārt ražojumu standartiem) potenciāli tiek aizstāts attiecīgais standarts līdz pat 33 pretrunīgu valsts standartu kopumos. Tomēr joprojām ir grūti noteikt, kādu ES pievienoto vērtību ESS rada. Taču Eiropas standartizācija ir izstrādāta tā, lai tai būtu galvenā loma vienotā ražojumu un pakalpojumu tirgus izveidē un darbībā, pakāpeniski saskaņojot pretrunīgos valstu standartus, kas var radīt tehniskus šķēršļus, kuri traucē piekļūt valstu tirgiem. Tādējādi var novērst tirdzniecības šķēršļus, vienlaikus nodrošinot sabiedrības interešu aizsardzību augstā līmenī (sevišķi veselības un drošības jomā). Tāpēc šāda brīvprātīga saskaņošana var uzlabot Eiropas rūpniecības konkurētspēju, taču tikai tad, ja Eiropas standartizācija ir plaša, starptautiski atzīta un tās prasības ir viegli izpildāmas (īpaši MVU).

Ir apstiprinājusies nepieciešamība pēc efektīva un lietderīga standartizācijas procesa ES līmenī, kas ir ESS un regulas mērķis, taču varētu apsvērt iespēju plašāk izstrādāt Eiropas standartus pakalpojumiem. Tomēr ietekmes novērtējumā apzinātās vajadzības joprojām ir aktuālas. Finansēšana joprojām ir būtiska, jo rodas jaunas tendences (piem., globalizācija, IKT / ar IKT nesaistītā infrastruktūra). Turklāt ir svarīgi arī atrast labu līdzsvaru starp patentu īpašnieku un lietotāju interesēm tādu patentu gadījumā, kuriem standartu piemērošana ir būtiska.

Ar Savienības finansējumu atbalstīto darbību klasifikācija attiecas arī uz SGDP un ir saskaņota ar tām — Savienība finansē tās darbības, kuras nozare nefinansē vispār vai nefinansē pietiekamā apmērā un vajadzīgajā laikā.

Kopumā standartizācijas darbības atbilst ES politikas mērķiem, it īpaši šādiem: digitālais vienotais tirgus (DVT), taisnīgāks un padziļināts vienotais tirgus, enerģētikas savienība, izaugsme un investīcijām, ES nozīme pasaules līmenī. Praktiskā ziņā saskaņotība tiek panākta, izmantojot SGDP (kas atbilst Komisijas prioritātēm¹⁵) un pēc tam rūpīgi pārraugot procesu Komisijas iekšienē, kā arī nodrošinot dalībvalstu un attiecīgo ieinteresēto personu mijiedarbību.

ESS piemīt ES pievienotās vērtības radīšanas potenciāls. Katrs jauns Eiropas standarts — vai Komisija to pieprasījusi vai ne — aizstāj valstu standartus; Eiropas standartu izmantošana samazina preču aprites izmaksas vienotajā tirgū. Tādējādi Eiropas standarti var pozitīvi ietekmēt ekonomikas izaugsmi, samazinot rūpniecības vispārējās izmaksas, uzlabojot sadarbību, palielinot ražojumu un pakalpojumu kvalitātes un drošības garantijas un veicinot iekļūšanu Eiropas un pasaules tirgos. Turklāt Eiropas standarti daudzējādā ziņā var veicināt ES politikas virzienus, tostarp energoefektivitātes pieejamību un ražojumu drošību, kas ir tikai divi no daudziem piemēriem.

Tirdzniecības šķēršļu novākšanā un vienotā tirgus veicināšanā Eiropas standartizācijai ir vislielākais potenciāls radīt ES pievienoto vērtību. Te ESS ir tieša saistība ar ES darbību un tiek īstenoti mērķi, kurus nevarētu sasniegt valstu līmenī. Konkrēti — uzņēmumi var gūt

---

¹⁵ COM(2014) 910 *final*.

labumu no tā, ka Eiropas vienotā tirgus ietvaros samazinās darījumu izmaksas, ir augstāks sadarbības līmenis un tiek izstrādāta kopīga tehniskā valoda.

4. SECINĀJUMI

Pateicoties regulai, ir uzlabojusies ESS pārredzamība un iekļautība, ir palielinājies standartu Eiropas un standartizācijas ieguldījums iekšējā tirgus labākas darbības nodrošināšanā un ir pārskatīti noteikumi par ES finansiālo atbalstu, ko piešķir Eiropas standartizācijas organizācijām un III pielikumā minētajām organizācijām.

IKT nozarē ar IKT rīcības plānu kā sadarbības instrumentu ir izdevies tuvināt Eiropas Komisiju un ieinteresētās personas IKT standartizācijas jomā — ES un pasaules mērogā — un uzlabot to rīcības koordinēšanu un sadarbību. Tas veicina arī IKT standartizācijas procesa pārredzamību, jo tiek veidots attiecīgs darbību saraksts un tiek apkopoti katrā risināmajā tēmā iesaistīto ieinteresēto personu atzinumi un viedokļi.

Šajā posmā Komisija uzskata, ka ESS uzlabošanai ir pamatoti īstenot nenormatīvas iniciatīvas pārvaldības, mijiedarbības un komunikācijas jomā (sk. 1. un 2. pielikumu).

Ir plānots, ka šajā nolūkā noderīga būs kopīgā Eiropas standartizācijas iniciatīva, par ko paziņots vienotā tirgus stratēģijā¹⁶. Kopīgās standartizācijas iniciatīvas ietvaros tiks arī pētīts, kā sistemātiskāk un ar perspektīvu analizēt plaisu starp pētniecības/inovāciju prioritātēm un Eiropas standartizācijas procesu un kā to efektīvāk mazināt, un kā laikus izstrādāt standartizācijas dokumentus. Bez tam digitālā vienotā tirgus stratēģijas¹⁷ noteiktajā digitālā vienotā tirgus realizācijas grafikā ir paziņots par Svarīgāko IKT standartu plāna pieņemšanu, lai apzinātu galvenās standartizācijas prioritātes, ar īpašu uzsvāri uz tehnoloģijām un jomām, kas uzskatāmas par būtiskām digitālajā vienotajā tirgū. Attiecīgi šis plāns iezīmēs vairākas prioritārās jomas, kurās neatliekami būtu visvairāk nepieciešams veikt saskaņotu darbību kopumu ar mērķi apzināt, veidot un pieņemt IKT standartus un sekmēt to izmantošanu, reaģējot uz jaunām tendencēm tehnoloģijā, ES tiesību aktiem un politikas virzieniem.

Turklāt pēc Padomes lūguma¹⁷ izvērtēt standartizācijas ietekmi uz ekonomiku, ņemot vērā visu pušu intereses, Komisija plāno uzsākt šo pētījumu laikus, lai tā rezultātus varētu izmantot nākamajā ziņojumā saskaņā ar 24. pantu.

Regula ir veicinājusi ievērojamus ESS uzlabojumus, jo Komisijas pieprasītie standarti ir laikus pieejami, ieinteresētās personas iesaistās agrīnā posmā, standartizācijas pieprasījumu sagatavošanas procesā ir sasniegta vienprātība un ir uzlabojusies izsniegto pieprasījumu kvalitāte un izklāsts.

Kopumā regulas piemērošanas gaitā nav atklātas lielas problēmas, lai gan ir konstatētas dažas jomas, kurās būtu nepieciešami uzlabojumi; tās uzskaitītas 1. un 2. pielikumā. Komisija izvērtēs, kā tos labāk ieviest, it īpaši, izmantojot kopīgo standartizācijas iniciatīvu, kuras mērķis ir veicināt saskaņotu regulas īstenošanu, veicot nenormatīvas darbības sadarbībā ar galvenajām ESS iesaistītajām personām.

---

¹⁶ COM(2015) 550.

¹⁷ COM(2015) 192.

Komisija secina, ka pagaidām nav pamata pārskatīt regulu. Komisija no jauna izvērtēs situāciju piecus gadus pēc pašreizējās novērtēšanas beigām, saskaņā ar 24. panta 3. punktu izstrādājot ziņojumu par regulas īstenošanu, kuru tā iesniegs Padomei un Eiropas Parlamentam.

**1. PIELIKUMS. PROBLĒMAS UN IETEIKUMI SAISTĪBĀ AR TO, KĀ UZLABOT REGULAS (ES)
NR. 1025/2012 ĪSTENOŠANU UN EIROPAS STANDARTIZĀCIJAS SISTĒMU**

I. Apzinātās jomas, kurās nepieciešami Eiropas standartizācijas sistēmas uzlabojumi kopumā¹⁸

Temps un savlaicīgums

- Interesu atšķirības attiecībā uz standartu izstrādes tempu un grūtības atrast universālu risinājumu nepieciešamā laika samazināšanai.
- Būtu vairāk jāizmanto standartizācijas vajadzību laicīga apzināšana.
- Nespēja agri sākt standartizācijas darbības (pēc standartizācijas pieprasījumiem).
- Atsevišķi tādi standarti, kuru izstrādei nepieciešams ilgs laiks.
- Pārraudzības dati nav konsekventi vai neļauj pilnībā novērtēt tempu un izsekot procesiem.

Eiropas uzņēmumu konkurētspējas atbalstīšana

- Šķēršļi, kas traucē MVU iesaistīties standartizācijā un/vai piemērot standartus.
- Lai arī ir veikts daudz pasākumu, joprojām ir vāja saikne starp standartizāciju un inovācijas un pētniecības projektiem.

Savienības likumdošanas un politikas atbalstīšana

- Augošs pieprasījums pēc standartiem, kas atbalstītu Savienības likumdošanu un politiku, apvienojumā ar trūkumiem, kas raksturīgi pieprasītajiem standartiem (pieprasījumu un atbilstības pārbažu process).
- Praktiskas pieejas trūkums likumdošanas un politikas vajadzību definēšanā un standartizācijas darbību paātrināšanā.
- Trūkumi Komisijas un ESO saziņā standartizācijas procesā.
- Saskaņotības trūkums starp Komisiju un standartu izstrādātājiem atbilstības pārbažu posmā.
- Pretrunīgi valstu standarti, kas joprojām ir spēkā un samazina kopējo ESS efektivitāti šķēršļu novākšanā iekšējā tirgū.

Iekļautība

- Vājas III pielikumā minēto organizāciju pozīcijas un nevienāda iesaistīto personu spēja tās pārstāvēt valsts līmenī.

¹⁸ Neatkarīgajā pārskatā iekļautie ieteikumi, 141., 142. un 143. lpp.

- Iekļautības trūkums starptautiskā līmenī, piemērojot Vīnes un Drēzdenes nolīgumus attiecīgi ISO un IEC vadībā.

Eiropas uzņēmumu konkurētspējas veicināšana pasaules līmenī

- Grūti saskaņot Eiropas ieinteresēto personu vajadzības un standartizācijas procesus starptautiskā līmenī.
- Ārpus ESS un ISO/IEC veiktā standartizācijas darba lomas pieaugums, it īpaši IKT sfērās.

Pārvaldība

- Jāuzlabo Komisijas sniegtā informācija par standartizācijas pieprasījumu izstrādes procesu.
- Notiek visu ieinteresēto personu informēšana par standartizācijas darbu, vai arī to ir plānots veikt.
- Darba metožu atšķirības (Komisijā, ESO un VSI), kas var negatīvi ietekmēt ESS darbības konsekventumu un efektivitāti.
- Sarežģītas procedūras, tostarp ziņošanas pienākumi un daudzi iesaistītie posmi/personas.

Piemērotība nākotnē

- Dažādi standartizācijas slāņi un nepieciešamība pielāgot pieeju atšķirīgām vajadzībām.
- Apzināt vajadzības nozarēs, kuras standartizācija neaptver (piem., pakalpojumos).
- Nepieciešama labāka patentu pieteikšanas sistēma.

II. Apzinātās uzlabojamās jomas / risināmie jautājumi sakarā ar standartizācijas darbībām, kuras tiek atbalstītas ar ES fondu līdzekļiem

Paātrināt procesu, kura rezultātā tiek noslēgti dotācijas nolīgumi (laiks līdz līguma noslēgšanai)

Starp Komisiju un ESO vai III pielikumā minētajām organizācijām noslēgto dotācijas nolīgumu apstiprināšanas un parakstīšanas procedūra vēl nav pietiekami ātra. Šim nolūkam var izvērtēt un apvienot šādas darbības:

- noteikt procedūru un orientējošus termiņus ESO vai III pielikumā minēto organizāciju priekšlikumu izvērtēšanai, ko veic EK/EBTA, lai pārliecinātos, ka termiņš, kurā vienoties par atbalstāmajām darbībām, ir atbilstoši ierobežots;
- mudināt ESO un III pielikumā minētās organizācijas iesniegt kvalitatīvus priekšlikumus, pamatojoties uz jau pieejamajām standartu veidnēm, kā arī praktiskajām vadlīnijām par problēmām, ar kurām nākas saskarties visbiežāk;
- pilnveidot informācijas apmaiņu starp Komisiju un ESO vai III pielikumā minētajām organizācijām, lai apspriestu piezīmes un nodrošinātu atgriezenisko saiti ar mērķi saīsināt "laiku līdz dotācijas nolīgumam", uzlabojot savstarpējo saprašanos.

Pilnveidot administratīvās un finansiālās procedūras dotāciju nolīgumu pārvaldībai

Ieinteresētās personas uzskata, ka dotācijas nolīgumu pārvaldības administratīvās un finansiālās procedūras ir apgrūtinātas; tām būtu jābūt skaidri noteiktām, un tās būtu konsekventi jāpiemēro visiem dotāciju nolīgumiem. Būtu jāņem vērā tie administratīvo un finansiālo procedūru elementi, kas rada šādu priekšstatu, un rezultātā jāsniedz praktiski norādījumi EK dienestiem, ESO un III pielikumā minētajām organizācijām, lai uzlabotu kopīgo izpratni par noteikumiem, izvairītos no atšķirīgām interpretācijām, labotu atkārtotas ESO vai III pielikumā minēto organizāciju kļūdas un neprecizitātes un tādas turpmāk nepieļautu.

Vienkāršot un pamatot ziņošanas prasības

Tiek uzskatīts, ka arī ziņošanas prasības ir pārlietu apgrūtinātas. Pēc rūpīgas izvērtēšanas varētu apsvērt šādus ieteikumus:

- vienkāršot ziņošanu saskaņā ar regulas 24. pantu:
  - uzlabot ziņošanu saskaņā ar 24. pantu, lai nodrošinātu ESO un III pielikumā minēto organizāciju sniegto datu atbilstību un salīdzināmību, ņemot vērā ierobežojumus saistībā ar skaidrības trūkumu un informācijas salīdzināmību;
  - vienkāršot ziņošanas procedūru, definējot vienotu kopumu un sintētisko rādītāju sarakstu katram regulas pantam, kas ir saistīts ar ziņošanu;
  - apkopot elektroniskus, lietderīgus datus un nodrošināt datubāzes izveidi par regulas īstenošanu, ko var ilgtermiņā nepārtraukti izmantot pārraudzības nolūkos un kā pamatu saistībā ar EK pienākumu ziņot Padomei un Eiropas Parlamentam;

- pēc iespējas pilnveidot priekšlikumus darbības dotācijām un rīcības dotācijām un starpposma un gala ziņojumus par veiktajām tehniskajām darbībām un izstrādāt ziņošanas prasības, katru gadījumu izskatot atsevišķi, lai pārliecinātos, ka tās ir samērīgas ar saņemto finansiālo atbalstu. Šo mērķi var sasniegt, piemēram, izstrādājot galvenos kvalitatīvos vai kvantitatīvos rādītājus, kurus paredzēts sasniegt ar ierosinātajām darbībām, un skaidri ziņojot par šīm jomām;
- optimizēt ziņošanas prasības un citas koordinēšanas un pārraudzības darbības (piem., regulāras tikšanās), iesaistot Komisijas dienestus, ESO un III pielikumā minētās organizācijas, un saskaņot ziņošanas formātus, lai nodrošinātu, ka viena un tā pati informācija tieši tiek izmantota dažādiem ziņošanas nolūkiem.

Regulāri pārraudzīt kopējo Savienības finansējumu, vienkāršošanas pasākumu rezultātus un iespējas īstenot virzību, lai izveidotu vairāk uz darbību balstītu sistēmu

Komisijai būtu nepārtraukti jāpārrauga finansējuma piešķiršana, finansēšanas sistēmas darbība kopumā un attiecīgos gadījumos arī īstenoto vienkāršošanas pasākumu rezultāti.

Jo īpaši tad, ja neseno lēmumu par vienreizējiem maksājumiem Eiropas standartu izstrādes un to kvalitātes pārbaudes finansēšanai būs izdevies īstenot veiksmīgi, būtu pamats izvērtēt iespēju paplašināt uz darbību balstītu dotāciju nolīgumu izmantošanu, attiecinot tos arī uz citām standartizācijas darbībām, kuras raksturo pārbaudāmi un viegli identificējami rezultāti.

Plašākā kontekstā, pamatojoties uz finansējuma datiem, kurus jau regulāri ievāc EK, un atsauksmēm, kas saņemtas no ieinteresētajām personām, kuras saņem finansējumu, var gūt ieskatu par dažādiem standartizācijas finansējuma elementiem, tostarp par nolīgumu izbeigšanas termiņiem, finansējuma sadalījumu starp dažāda veida darbībām, par kurām ir tiesības saņemt atbalstu, ESO un VSI pieejamo finansējumu, problēmām saistībā ar administratīvajiem un finanšu pasākumiem, kas radījuši atkārtotus kavējumus un/vai par citām problēmām.